

Účinný výkon soudních rozhodnutí v Evropské unii: transparentnost dlužníkových aktiv

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 22. dubna 2009 o účinném výkonu soudních rozhodnutí v Evropské unii: transparentnost dlužníkových aktiv (2008/2233(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 65 Smlouvy o ES,
 - s ohledem na zelenou knihu Komise ze dne 6. března 2008 o účinném výkonu soudních rozhodnutí v Evropské unii: transparentnost dlužníkových aktiv (KOM(2008)0128),
 - s ohledem na zelenou knihu Komise ze dne 24. října 2006 o zlepšení účinnosti výkonu soudních rozhodnutí v Evropské unii: obnovení bankovních účtů (KOM(2006)0618) a na své usnesení ze dne 25. října 2007 na toto téma¹,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 18. prosince 2008 s doporučeními Komise o e-justici²,
 - s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ze dne 3. prosince 2008,
 - s ohledem na stanovisko evropského inspektora ochrany údajů ze dne 22. září 2008,
 - s ohledem na článek 45 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro právní záležitosti a stanovisko Hospodářského a měnového výboru (A6-0252/2009),
- A. vzhledem k tomu, že podle zásad subsidiarity a proporcionality je přijetí nástroje Společenství týkajícího se oblasti soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem možné pouze za předpokladu, že je prokázáno, že není možné odstranit překážku zavedení nebo fungování vnitřního trhu na vnitrostátní úrovni,
- B. vzhledem k tomu, že pozdní platby a neplacení dluhů ohrožují zájmy podniků a spotřebitelů, zejména v případech, kdy věřitel a orgány provádějící výkon rozhodnutí nemají informace o tom, kde se dlužník zdržuje, ani o jeho aktivech; vzhledem k tomu, že se tato situace zhoršila kvůli současné hospodářské situaci, kdy jsou peněžní toky pro přežití podniků zvláště důležité,
- C. vzhledem k tomu, že problémy spojené s přeshraničním vymáháním dluhů mohou být vážnou překážkou volného oběhu peněžních platebních příkazů v rámci Evropské unie a mohou narušit přístup ke spravedlnosti; vzhledem k tomu, že když nemohou být soudní rozhodnutí vykonávána, je kromě toho ohrožen výkon spravedlnosti spolu s normami obchodní morálky,

¹ Úř. věst. C 263 E, 16.10.2008, s. 655.

² Přijaté texty, P6_TA(2008)0637.

- D. vzhledem k tomu, že vymáhání dluhů je obecně vážným problémem, který se ještě zhoršuje v případech, kdy pohledávky mají přeshraniční povahu, a to zejména pro malé podniky, které nemají k dispozici specializované právníky nebo zvláštní oddělení pro vymáhání dluhů a octnou se často v nezáviděníhodné situaci, kdy musí na řešení tohoto problému vyčlenit zaměstnance, vzácné finanční prostředky a především čas namísto toho, aby se věnovaly produktivní činnosti,
- E. vzhledem k tomu, že existují náznaky, že směrnice o opožděných platbách¹ není dostatečně dodržována nebo známá; vzhledem k tomu, že kdyby tato směrnice byla nyní aktualizována a řádně prováděna, mohlo by to mít výrazný vliv na omezení pozdních nebo neuhrazených plateb,
- F. vzhledem k tomu, že systémy pro přípravu smluv na vnitrostátní úrovni a právní předpisy o platební neschopnosti se velmi liší, pokud jde o způsob, jakým mohou věřitelé zajistit své dluhy při uzavírání smluv, zejména prostřednictvím doložek o výhradě vlastnictví nebo dalších takových mechanismů, které jsou někdy z důvodu těchto odlišností obcházeny,
- G. vzhledem k tomu, že přijatá legislativa Společenství o účinném provádění soudních rozhodnutí se musí týkat všech dlužníků, aniž apriorně rozlišuje mezi dlužníky jednajícími v souladu či v rozporu s dobrou vírou,
- H. vzhledem k tomu, že nepříznivá situace vzniklá v důsledku vyhýbání se platbě dluhů, pozdních plateb a neplacení dluhů je často zhoršována skutečností, že smluvní strany nevěnují dostatečnou pozornost předmluvním a smluvním jednáním; vzhledem k tomu, že je třeba klást větší důraz na obchodní osvětu a možné využívání nepovinných ustanovení „evropského“ typu na základě společného referenčního rámce (CFR), který by zajistil, aby smluvní strany řádně zvažily tyto otázky na začátku obchodního vztahu,
- I. vzhledem k tomu, že Parlament byl upozorněn na skutečnost, že pro přeshraniční obchod mohou představovat vážný problém „notoričtí“ dlužníci, tj. dlužníci, kteří by mohli zaplatit dluhy nebo vyrovnat pohledávky, kteří však tak nečiní, nebo osoby, u kterých hrozí nebezpečí, že nezaplatí dluhy ani v případě, že jim to bude soudně uloženo; vzhledem k tomu, že tito jedinci často drží značná aktiva v různých subjektech, prostřednictvím pověřenců a v trustech a bez nezbytných informací nelze úspěšného výkonu rozhodnutí dosáhnout; vzhledem k tomu, že tyto informace je často nutné získat, aniž by se upoutala pozornost takového dlužníka, který má často možnost přesunout aktiva během krátké lhůty do oblasti jiné soudní příslušnosti,
- J. vzhledem k tomu, že Parlament byl také upozorněn, že některé svrchované státy nerespektují rozhodčí nálezy nebo rozhodnutí vydaná soudy jiného státu, v důsledku čehož vznikají „vyděračské fondy“, které tento svrchovaný dluh skoupi za mnohem nižší cenu a potom se snaží vytvořit zisk jeho vymáháním; vzhledem k tomu, že by mohlo být bezpochyby lepší a spravedlivější poskytnout původním věřitelům prostředky k tomu, aby mohli nápravu získat sami,
- K. vzhledem k tomu, že se tvrdí, že existuje jen málo států, které nemají vůbec žádná aktiva

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES ze dne 29. června 2000 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích (Úř. věst. L 200, 8.8.2000, s. 35).

mimo své vlastní území, a vzhledem k tomu, že pokud věřitel nemá naději, že ve svém vlastním státě (pouze) nebo v příslušném státě uspěje, je jedinou účinnou nápravou možnost obrátit se na soudy v zahraničí, zejména v jiných státech EU,

- L. vzhledem k tomu, že podle nařízení Brusel I¹ má každý členský stát vlastní předběžná opatření, která jsou vytvořena podle jeho vnitrostátních právních předpisů a která se těmito předpisy řídí, a vzhledem k tomu, že příkazy *ex parte* nepodléhají vzájemnému uznávání a výkonu rozhodnutí podle tohoto nařízení; vzhledem k tomu, že příkazy *inter partes* získávají účinnost od přijímajícího soudu s neadekvátnější pomocí, která je u tohoto soudu k dispozici,
- M. vzhledem k tomu, že k předběžným opatřením patří: i) příkazy ke zveřejnění informací o aktivech, které by mohly být vydány na základě opatření pro výkon soudního rozhodnutí, ii) příkazy na ochranu aktiv až do výkonu rozhodnutí a iii) mohou mít rovněž podobu průběžného platebního příkazu, který poskytne věřiteli okamžitou platbu do té doby, než bude daný spor vyřešen,
- N. vzhledem k tomu, že udělování předběžných opatření by mělo podléhat podobným podmínkám, jaké uplatňuje soudní dvůr, zejména by věřitelé měli přesvědčit soud, že mají odůvodnitelnou pohledávku v dané věci (vymahatelné právo v podobě soudního příkazu nebo důvěryhodný prostředek či důkaz pohledávky, které opodstatňují evidentní právní případ - *fumus boni juris* - *opodstatnění případu*) a měly by doložit její naléhavost (riziko, že vymáhání pohledávky může být zmařeno, nebude-li uděleno předběžné opatření (*periculum in mora* - *nebezpečí z prodlení*), a vzhledem k tomu, že udělení takových opatření může podléhat poskytnutí záruk,
- O. vzhledem k tomu, že v malých případech, zejména tehdy, kdy by právní výdaje byly jinak překážkou, je pozdní poskytnutí spravedlnosti stejné, jako by byla spravedlnost zamítnuta, a vzhledem k tomu, že ve větších případech může být nedostatek informací o aktivech největší překážkou; vzhledem k tomu, že v obou typech případů by mohlo být vhodným řešením použití příkazů pro předběžná opatření,
- P. vzhledem k tomu, že veškerá opatření Společenství zaměřená na poskytování informací musí být také posuzována v kontextu případů tohoto typu, při nichž nedostatek informací způsobuje závažnou nespravedlnost; vzhledem k tomu, že pokud věřitelé nemají informace o aktivech dlužníků (tím spíše o aktivech „notorických“ dlužníků), která mohou být použita pro výkon soudního rozhodnutí, věřitel nebude moci dluh vymáhat,
- Q. vzhledem k tomu, že v praxi se tento problém neomezuje na případy, kdy již existuje soudní rozhodnutí, které nebylo splněno: může také nastat předtím, než žadatelé vnesou své nároky,
- R. vzhledem k tomu, že je však naprosto nezbytné, aby jakákoli navrhovaná opatření byla přiměřená; vzhledem k tomu, že by navíc tato opatření neměla pouze opakovat to, čeho již může být dosaženo prostřednictvím stávajících vnitrostátních opatření, měla by se omezovat na přeshraniční pohledávky a mělo by se předejít bezdůvodné a nepřiměřené harmonizaci,

¹ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s.1.).

- S. vzhledem k tomu, že byly vyjádřeny určité obavy, že některé návrhy týkající se účinného výkonu soudních rozhodnutí v Evropské unii založeného na transparentnosti aktiv dlužníků by mohly být v rozporu se základními právy, včetně práva na soukromí (ochrana údajů), ohrozit procesní záruky a působit proti ústavním tradicím mnoha členských států,
- T. vzhledem k tomu, že jakékoli předložené návrhy musí být účinné z hlediska nákladů a musí být začleněny do ostatních oblastí politiky Společenství, aby nedocházelo ke zbytečnému zdvojování úsilí,
1. vítá výše uvedenou zelenou knihu Komise ze dne 6. března 2008, neboť je přínosem pro Lisabonskou strategii;
 2. upřesňuje, že neprůhlednost informací nezbytných k donucení dlužníka, aby splnil své povinnosti, je v rozporu se společnými zásadami dobré víry a majetkové odpovědnosti; zastává názor, že neznalost vnitrostátních právních předpisů týkajících se exekučních postupů nebo jejich nedostatečná účinnost může zbrzdit realizaci jednotného vnitřního trhu a vytváří bezdůvodné náklady;
 3. poukazuje na skutečnost, že zpoždění plateb, jejich neplacení a potíže s vymáháním pohledávek poškozují zájmy podniků a věřitelů z řad spotřebitelů, snižují důvěru ve vnitřní trh a oslabují účinnost soudního systému;
 4. podporuje integrovanou a účinnou strategii v souladu se zásadami „zdokonalení tvorby právních předpisů“ a domnívá se, že je nezbytné dosáhnout toho, aby pohledávky byly uhrazeny, a zároveň zajistit nediskriminaci, ochranu citlivých údajů a právní záruky, a to prostřednictvím odpovídajících opatření, která zajistí nezbytnou transparentnost a podstatně sníží náklady na informace a správu;
 5. zastává názor, že k tomu, aby věřitel mohl zahájit řízení o výkonu rozhodnutí a dosáhnout zaplacení dluhu, musí mít na celém vnitřním trhu kromě veřejně dostupných informací také možnost snadného přístupu k potřebným údajům, a to pod dohledem příslušného orgánu nebo jeho prostřednictvím;
 6. souhlasí s Komisí, že přeshraniční vymáhání dluhů pomocí výkonu soudních rozhodnutí je závažným problémem vnitřního trhu, domnívá se však, že na řešeních předložených Komisí je stále třeba pracovat, aby mohla uspokojivě vyřešit nejsložitější problém, a sice problém „notorických dlužníků“;

Návrh na vypracování příručky o vnitrostátních právních předpisech a praxi v oblasti výkonu rozhodnutí

7. poznamenává, že vypracování této příručky může být pracné a nákladné a pro jedince usilující o nápravu může být jednodušší zabývat se jedním režimem a že ve většině případů bude muset věřitel žádat o radu právníka v příslušném zahraničním právním systému; má nicméně za to, že při neexistenci funkčního přeshraničního režimu může být užitečná zjednodušená verze;
8. je pevně přesvědčen, že by bylo užitečné zveřejnit vnitrostátní adresáře zahraničních

právníků, kteří uplatňují právo v rámci vnitřního trhu podle směrnic 77/249/EHS¹ a 98/5/ES²; uvádí, že takové vnitrostátní adresáře by mohly být dostupné na internetové stránce Komise a mohly by doplňovat manuál;

Zvýšení množství informací dostupných ve veřejných rejstřících a zlepšení přístupu k nim

9. je proti poskytování neopodstatněného, náhodného a svévolného přístupu ke všem druhům údajů týkajících se evidence obyvatel, sociálního zabezpečení a daňové evidence a podporuje vytvoření náležitého a přiměřeného rámce pro zajištění účinného výkonu soudních rozhodnutí v Evropské unii;
10. zastává názor, že přístup k evidenci obyvatel (pokud existuje) by mohl být užitečný pro vysledování soukromých osob, které bohužel neplatí výživné nebo nesplácejí osobní půjčky, a pro zabránění podvodům;
11. domnívá se, že ačkoliv se lepší přístup k evidenci sociálního zabezpečení a k daňové evidenci v některých systémech soudnictví osvědčil jako úspěšný nový prvek, je rovněž nezbytné zajistit pravidla pro ochranu údajů a důvěrnost; upozorňuje, že veřejnost tuto záležitost vnímá citlivě; kromě toho konstatuje, že mohou existovat právní problémy při používání informací pro jiné účely, než je účel, k němuž byly shromážděny;
12. konstatuje, že kromě toho jsou daňová přiznání a evidence sociálního zabezpečení v mnoha státech důvěrné a že myšlenka rejstříku se všemi riziky, které s sebou nese možnost, že se záznamy dostanou do nepovolaných rukou, by zde nebyla vítaná a byla by pokládána za zneužití výkonné moci;
13. tvrdí, že kdyby návrh nebyl přiměřený žádanému cíli, mohl by být zneužit a mohl by představovat porušení práva na soukromí;

Výměna informací mezi orgány provádějícími výkon rozhodnutí

14. domnívá se, že myšlenka zvýšené spolupráce mezi orgány provádějícími výkon rozhodnutí stojí za další prozkoumání, upozorňuje však, že tyto orgány neexistují ve všech členských státech;

Prohlášení dlužníka

15. zastává názor, že prohlášení dlužníka může být užitečnou součástí postupu při výkonu soudního rozhodnutí, pokud je lze podepřít sankcemi podle vnitrostátních právních předpisů;
16. domnívá se, že v této oblasti nejsou nutná žádná opatření Společenství, pokud se neprokáže, že stávající nástroje členských států nejsou účinné;

¹ Směrnice Rady 77/249/EHS ze dne 22. března 1977 o usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb advokátů (Úř. věst. L 78, 26.3.1977, s. 17.).

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/5/ES ze dne 16. února 1998 o usnadnění trvalého výkonu povolání advokáta v jiném členském státě než v tom, ve kterém byla získána kvalifikace (Úř. věst. L 77, 14.3.1998, s. 36.).

Další opatření

17. navrhuje, aby byla posouzena možnost zavedení formy předběžného opatření Společenství dodatečně k opatřením vnitrostátních soudů; domnívá se, že by mohlo mít formu jednoduchého, pružného postupu, který by byl účinný v celé EU, a tím by pomohl předcházet zpožděním a zbytečným výdajům; zastává názor, že by to bylo účinné a spravedlivé i pro třetí osoby, které nejsou účastníky sporu;
18. navrhuje, že by toto opatření mohlo být uplatňováno také pro arbitrážní pohledávky, přičemž by mohlo být rovněž zohledněno v souvislosti s nadcházejícím přezkumem nařízení Brusel I;
19. vyzývá Komisi, aby se touto otázkou zabývala přednostně a aby vypracovala a) podrobné posouzení problému, b) studii proveditelnosti případného nástroje Společenství a c) hodnocení dopadu případných nápravných prostředků Společenství omezených na přeshraniční aspekty; domnívá se, že studie Komise by měla také stanovit a řádně odůvodnit správný právní základ pro jakýkoli navržený nástroj Společenství, který by byl omezen na přeshraniční případy a byl by doplňkovým prostředkem k výhradně vnitrostátním nápravným prostředkům v této oblasti a nijak by nenarušoval jejich uplatňování;
20. naléhavě žádá Komisi, aby náležitě zvažila přijetí předsmuvních a smluvních opatření, která by mohla přispět k rozvoji společného referenčního rámce, případně dalších volitelných nástrojů, které by z něj vycházely, za účelem zajištění toho, aby strany evropských přeshraničních smluv vzaly při uzavírání takových smluv v úvahu otázku pozdních plateb a neplacení;
21. se zaujetím očekává přezkum směrnice o opožděných platbách a naléhavě žádá Komisi, aby tento krok s ohledem na současnou hospodářskou situaci učinila co nejdříve.
22. navrhuje, aby byla vypracována studie o rozdílných vnitrostátních právních přístupech k doložkám o výhradě vlastnictví a dalších podobných mechanismech s cílem zajistit jejich vzájemné uznávání;
23. navrhuje, aby nabyvatel majetkových práv, která byla uznána rozhodnutím soudu, mohl vykonávat své právo za stejných podmínek jako předávající subjekt;

o

o o

24. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a parlamentům členských států.